

Valikõppeaine „Karjääriõpetus“ ainekava

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Kursusega taotletakse, et õpilane:

1. väärtustab õppimist elukestva protsessina;
2. arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamispädevusi;
3. analüüsib oma väärtusi, õpitulemusi ja senist töökogemust;
4. teadvustab oma huvisid, võimeid, ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist ning konkreetsete karjääriotsuste langetamist;
5. teadvustab oma infovajadusi, arendab info hankimise ning infootsingu pädevusi, analüüsib ja kasutab asjakohast informatsiooni oma karjääri kujundamisel; 6. on teadlik erinevatest tööturu üldistest suundumustest, töövaldkondadest, ametitest/ elukutsetest, töösuhteid reguleerivatest õigusaktidest, haridus- ja koolitusvõimalustest, soorollide osatähtsuse vähenemisest muutuvus töömaailmas;
7. arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks süsteemselt tegutseda;
8. võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest, kavandab oma karjääri ja viib otsused ellu;
9. analüüsib oma kogemust uurijana ning teadvustab oma tugevaid külgi ja arenguvajadusi.

2. Õppesisu

1. Eneseteadlikkuse arendamine

Teadlik ja eesmärgistatud eneseanalüüs. Karjääri kujundamisele suunatud eneseanalüüsi komponendid: huvid, hovid, oskused, teadmised, võimed, isikuomadused, väärtused, hoiakud, vajadused, saavutused, unistused, motivatsioon. Kohanemist ja õpioskuseid mõjutavad ning soodustavad isiksuseomadused, hoiakud ja harjumused. Oma ressursside avastamine ja kasutamine. Minapilt. Enesehinnang. Enda ning teiste väärtustamine. Oma tugevate külgede ja arenguvajaduste kaardistamine. Arenguskuumus.

2. Võimaluste analüüs

Tööturg ja tööjõuturg. Sotsiaalsete, demograafiliste, tehnoloogiliste, tööstuslike arengusuundade mõju töömaailmale. Muutuv töökeskkond. Nõudlus ja pakkumine tööturul. Tööandjate ootused töötajale. Tulevikutöökohad ja -oskused. Tööväärtused. Sooline võrdõiguslikkus töösuhetes. Töö ja tervise seosed. Õppimisvõimalused peale gümnaasiumi. Õppetasemed, liigid ja vormid. Formaalne ja mitteformaalne õppimine. Õppimisvõimalused ja tingimused välismaal. Isikliku õpitee kavandamine. Karjääriinfo hankimine, analüüsimine, hindamine ja kasutamine.

3. Planeerimine ja otsustamine

Karjääri kujundamine kui elukestev protsess. Karjääristsenaariumid. Edu ja ebaedu. Karjääriotsuseid mõjutavad tegurid, isiklikud ressursid ja piirangud. Väärtuste mõju valikutele. Elurollid. Õppimise ja töötamise, töö ja eraelu ühitamine. Aja planeerimine. Alternatiivide kaardistamine ja nendega arvestamine. Eesmärkide seadmine ja hindamine. Otsustamine. Lühi- ja pikaajaline karjääriplaan. Karjääriteenused.

4.Tegutsemine

Tööga tutvumise ja töökogemuse omandamise võimalusi. Alaealise töötamise piirangud. Töötaja õigused ja kohustused. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Erinevad töötamise vormid, sh lühiajalised. Töö otsimine.

Infoallikad, nende hindamine. Tööpakkumised. Kandideerimiseks valmistumine ja kandideerimine töö- või õppekohale. Kandideerimiseks vajalikud dokumendid. Ebaedust õppimine. Alternatiivid. Eesmärkide ja karjääriplaani korrigeerimine.

3.Õpitulemused

- 1) analüüsib enda isiksust, oma väärtusi, võimeid, huvisid, teadmisi, oskusi, kogemusi, isikuomadusi ja kasutab eneseanalüüsi tulemusi oma elutee planeerimisel ning karjäärivalikute tegemisel;
- 2) analüüsib oma õpitulemusi, senist õpikogemust ning arenguvajadust seoses lähemate ja kaugemate karjäärieesmärkidega;
- 3) väärtustab elukestvat õpet kui elustiili muutuvast maailmast ja kavandab oma isikliku õpitee;
- 4) mõistab, kuidas positiivse enesehinnangu ja enesuse säilitamise oskus mõjutab karjääri kujundamist.
- 5) tunneb tööturu suundumusi, erinevaid töövaldkondi ja ameteid ning on teadlik võimalustest ja nõuetest muutuval tööturul;
- 6) mõtestab tööga seotud väärtuste ja hoiakute muutusi ühiskonnas ning seostab neid iseenda väärtuste ja valikutega;
- 7) mõistab hariduse ja tööturu vahelisi seoseid ning vajadust pidevaks enesearendamiseks;
- 8) otsib usaldusväärset infot õppimisvõimaluste ja -tingimuste kohta Eestis ja välismaal ning kasutab seda oma karjääri kujundamisel;
- 9) analüüsib asjakohase info põhjal karjäärivõimalusi ning oskab leida alternatiivseid õppimise ja töötamisega seotud valikute langetamiseks;
- 10) mõistab oma isikliku karjääri tähendust, mõtestab karjääri kujundamist kui jätkuvat otsuste tegemise protsessi ning võtab vastutuse oma karjääri planeerimisel;
- 11) arvestab karjääri kujundamisel erinevate elurollide tasakaalus hoidmise olulisust ja teab võimalusi selle saavutamiseks;
- 12) koostab karjääriplaani oma eesmärkide saavutamiseks tuginedes oma seniste õpingute ja töökogemuste käigus kujunenud teadlikkusele iseendast ja oma valikuid mõjutavatest teguritest ning arvestades alternatiivsete valikuvõimalustega;
- 13) kasutab vajaduspõhiselt karjääriteenuseid;
- 14) omab erinevaid õpi- ja töökogemusi ning analüüsib neid seostes oma eesmärkidega;
- 15) on teadlik oma õigustest ja kohustustest töötaja ja tööandjana;
- 16) teab ametitega seotud terviseriske ning on teadlik oma vastutusest enda ja teiste tervise hoidmisel;
- 17) oskab otsida tööd erinevatest allikatest;
- 18) saab aru kandideerimisprotsessi olemusest ja etappidest, oskab võrrelda enda vastavust konkursil esitatud nõuetega ning koostada kandideerimiseks vajalikke dokumente;
- 19) oskab tulla toime tagasilöökidega isikliku karjääritee kujundamisel, täpsustada eesmärged ning leida alternatiivseid karjäärivõimalusi.

4.Hindamine

Kursuste hinnang on „arvestatud” või „mittearvestatud.

Kasutatakse:

1. kujundavat hindamist;
2. jooksvat hindamist;
3. kokkuvõtvat hindamist (kursusehinne, kooliastmehinne).

Karjääriõpetuse käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet. Hindamisel väärtustatakse õpilaste isikupära ja toetatakse arengut. Õpilane peab olema hindamises aktiivne partner, kuna see toetab eneseanalüüsi oskuste kujunemist. Kursuse jooksul koostab õpilane personaalse õpi- või arengumapi, millesse kogub eneseanalüüsi, ettevõtete külastuse töölehed jt õpiülesannete tulemused ning muud huvipakkuvad elukutsete või erialadega seotud materjalid. Selles sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna. Õpi- või arengumapi esitlemist saab hinnata kursuse kokkuvõtva hindena. Hindamise põhimõtteid ja korraldust tutvustatakse õppijatele kursuse alguses.

Hindamisobjektideks võivad olla:

1. praktilised tööd: CV koostamine; essee; ettevõtte külastuse ja töövarjupäeva konspekt või kokkuvõte, isiklik karjääriplaan (õpiplaan) jms;
2. praktilise tegevuse mõtestamine;
3. infootsing ja -analüüs;
4. loominguulisus ja ratsionaalsus õppeülesannete lahendamisel;
5. teadlikkuse kujunemine peamistest karjääriotsust mõjutavatest teguritest;
6. õppetöö käigus loodud materjalid;
7. iseseisev analüüs.

5.Õppekirjandus

Gümnaasiumi karjääriõpetuse valikaine õpetajaraamat, Riina Aljas, Reet Jakobson, Terje Jürivete jt, Tallinn 2011

6.Õppevahendid

Töölehed, videofilmid, presentatsioonid,, simulatsioonimängud, organisatsioonide külastused.